

Maandag 16 augustus 1915 – ochtendeditie

Parijs, 15 augustus. Communiqué van drie uur 's middags:

Artilleriegevechten bij Lombardsijde St.-Joris, Boezinge en Woesten.

Maandag 16 augustus 1915 – avondeditie

Aan het Belgische informatiebureau te 's Gravenhage wordt uit Havre gemeld:

De authentieke tekst van het manifest, door de zes machtigste landbouw- en industrieverenigingen van Duitsland op 10 maart aan de rijkskanselier aangeboden, is in zijn geheel bekend geworden. Dit stuk is van belang voor een juiste beoordeling van de heersende opvattingen in de leidende industriële kringen van Duitsland, en doet de plannen kennen, die er jegens België in die invloedrijke kringen worden gekoesterd.

Het manifest uit zich over de organisatie van België als volgt:

“Omdat het noodzakelijk is, dat wij onze macht op zee en onze militaire en economische positie in de toekomst verzekeren tegenover Engeland en omdat het Belgische grondgebied, zo belangrijk uit economisch oogpunt, nauw verbonden is aan ons voornaamste nijverheidsgebied, moet België aan de wetgeving van het keizerrijk onderworpen worden, voor wat het muntstelsel, het beheer van financiën en van de post betreft. Zijn spoorwegen en waterwegen moeten nauw aan onze verkeerswegen verbonden worden. Terwijl er een Waals en een overwegend Vlaams gebied gevormd moet worden, en de economische ondernemingen en bezittingen, die zo belangrijk zijn voor het beheersen van het land, in

Duitse handen gebracht worden, zal men de regering en de administratie op zulke wijze moeten inrichten, dat de inwoners niet de minste invloed zullen kunnen uitoefenen op de politieke bestemming van Duitsland.”

Wat Frankrijk betreft, worden door de Duitse industriëlen de volgende eisen gesteld:

“In aanmerking genomen onze positie tegenover Engeland, is het voor ons een levensbelang, met het oog op onze toekomst op zee, dat wij de streek, die België begrenst, tot ongeveer aan de Somme in bezit nemen, wat ons een uitweg aan de Atlantische Oceaan zal geven. Het “hinterland”, dat gelijktijd moet gewonnen worden, moet zulk een oppervlakte hebben, dat uit economisch en strategisch oogpunt de havens, waarin de kanalen uitmonden, geheel aan hun bestemming kunnen voldoen. Elke andere territoriale verovering in Frankrijk, uitgezonderd de noodzakelijke annexatie van de mijndistricten van Briey, moet slechts gedaan worden uit hoofde van strategische overwegingen. Wat dit laatste betreft, na de ondervindingen, opgedaan in deze oorlog, is het zeer natuurlijk, dat wij onze grenzen niet zouden blootstellen aan nieuwe vijandelijke invallen, door de tegenstander in het bezit te laten van de forten die ons bedreigen, vooral die van Verdun en van Belfort en de westelijke stellingen van de Vogezes, die tussen deze twee forten liggen. Door de verovering van de Maaslinie en van de Franse kust met de monding der kanalen, zal men, behalve de reeds genoemde ijzerertsdistricten van Briey, het kolengebied van het Noorderdepartement en van het departement Nauw van Calais verkrijgen. Deze territoriale uitbreiding vooronderstelt – dit spreekt vanzelf na de ondervinding, opgedaan in Elzas-Lotharingen – dat de bevolking van het geannexeerde grondgebied geen politieke invloed zal kunnen uitoefenen op de toekomst van het Duitse keizerrijk, en

dat alle op dat grondgebied bestaande middelen tot economische macht in Duitse handen zullen overgaan.

Het manifest bepleit deze annexaties niet enkel om economische redenen, maar ook om redenen van militaire en politieke noodzakelijkheid. Uit militair oogpunt wordt aangevoerd: de behoefte aan ijzer eist, dat Duitsland de Lotharingse ertsstreek annexeert. Over het politiek belang van de annexatie der Franse en Belgische kolenbekkens, bevat het manifest het volgende:

“Het bezit van grote hoeveelheden kolen, vooral van kolen die rijk zijn aan aardhars en waarvan het bekken van Noord-Frankrijk een overvloed bevat, is minstens even zo belangrijk voor de uitslag van de oorlog als het bezit van ijzererts.

“België en Noord-Frankrijk leveren samen meer dan 40 miljoen ton.

“Heden reeds, - het uitvoerverbod van kolen door Engeland op 15 mei uitgevaardigd toont het nogmaals aan – zijn de kolen een van de meest afdoende middelen van politieke invloed. De neutrale staten zijn gedwongen aan diegene der oorlogvoerenden te gehoorzamen, welke hen hun voorraad kolen kan verzekeren. Wij kunnen dit voor het ogenblik al op voldoende wijze doen, en wij zijn nu reeds verplicht onze toevlucht te nemen tot de Belgische kolen om te voorkomen dat onze neutrale burens helemaal afhankelijk worden van Engeland.

“Het is waarschijnlijk, dat de systematische uitbreiding van de productie van Belgische steenkolen reeds gedurende deze oorlog van het grootste gewicht zal zijn voor het behoud van de onzijdigheid van verscheidene naburige staten.”

Dit programma, aan de Duitse regering voorgelegd door de vertegenwoordigers van de Duitse landbouw en industrie, voorziet

ook een uitbreiding van gebied in het oosten. Duitsland moet “aan de grote vermeerdering van industriële macht, die het westen verwacht, een tegengewicht geven door de annexatie van een in het oosten gelegen landbouwgebied, dat van gelijke waarde is.”

De Belgische bladen bevatten de volgende verordening van de Duitse gouverneur-generaal in België “betreffende het aanslaan” van de haver uit het oogstjaar 1915”:

Art. 1. – De haver oogst uit het oogstjaar 1915 wordt binnen het gebied van het generaal-gouvernement zodra gemaaid, door het legerbeheer aangeslagen. De beslagnamekking strekt zich ook tot de halm uit. Het stro wordt na het dorsen van de beslaglegging ontslagen.

Elke ondernemer van een landbouwbedrijf en elke koper van staande haver is verplicht, voor ordentelijk binnenbrengen van de haver oogst te zorgen.

Art. 2. – Zover hierna niet anders beschikt wordt, mag aan de aangeslagen haver:

- a) Geen wijziging gebracht worden;
- b) Bij overeenkomst of verdrag erover ten bate van derde personen niet beschikt worden.

Als zulke beschikkingen worden geteld o.a.: aan- en verkopen, verpanden, wegschenken of belenen.

Art. 3. – Elke ondernemer van een landbouwonderneming binnen het gebied van het generaal-gouvernement in België, in welke gedurende het oogstjaar 1915 haver gewonnen werd, of elke andere bezitter van haver uit het oogstjaar 1915, is verplicht, alle maatregelen te nemen tot het bewaren van de aangeslagen

voorraden, het dorsen inbegrepen, en de haver met de zorgvuldigheid van een ordentelijk huisvader te behandelen.

Hij moet:

- a) Het legerbeheer op aanvraag alle haver, met de enkele uitzondering der onder nr. 6a en 6b aangeduide zaaihaver en voederhaver, tegen geld afstaan, deze op tijd aanvoeren, leveren en verladen;
- b) De lasthebbers van het legerbeheer de toegang verstrekken tot alle plaatsen van zijn inrichting tot het uitoefenen van hun lastgeving van de in zijn bedrijf geogste haver.

Art. 4. – Elke ondernemer van een landbouwbedrijf of welke andere bezitter van haver uit het oogstjaar 1915 is verboden:

- a) Het opvoederen van haverzaaigoed;
- b) Alle vervoer van haver zonder geleidebrief van het legerbeheer, uitgezonderd het vervoer van de akker tot de inrichting, van de inrichting naar de dorsmachine en van daar terug.

Art. 5. – Voert een ondernemer van een landbouwbedrijf of welk ander bezitter van haver uit het oogstjaar 1915 een der in artikel 3, lid I en IIa, voorgeschreven handelingen niet uit binnen de door het legerbeheer of in deze opdracht vastgestelde tijd, zo laat dit deze handelingen door derden op kosten van de ondernemer of bezitter uitvoeren.

Art. 6. – Van de beslaglegging blijven ten bate van de bezitter van een landbouwbedrijf, vrij:

- a) Met de zaaitijd, voor elke hectare der door hem in het jaar 1915 bewerkte oppervlakte, telkens 170 kg zaaihaver van beste hoedanigheid en van eigen voortbrengst;

- b) Bij het opvoederen, voor elke dag en voor elk paard in het bezit van de ondernemer, per kop 2500 gram haver, ongeveer 920 kg per jaar en per paard.

Onder "jaar" verstaat men de tijdruimte van 1 september 1915 tot 31 augustus 1916.

Het legerbeheer zal voor elk paard, dat niet in het bezit is van een ondernemer van een landbouwbedrijf, dat in het jaar 1915 haver voortbracht, als jaarlijks aandeel telkens rond 920 kg haver toelaten van de voortbrengers te kopen. Op verzoek van de kreitschef kunnen in dringende gevallen en wel in de eerste plaats voor de in de mijnen gebezigde paarden, door het legerbeheer hogere maten dan hiervoor bepaald toegestaan worden.

Art. 7. – Het legerbeheer betaalt voor elke 100 kg haver van goede marktgeschikte hoedanigheid, die het overneemt en op tijd ter aangeduide plaats geleverd wordt met een minimumgewicht van 44 kg per hectoliter, 33 frank. De prijs voor mindere haver bepaalt het legerbeheer op voorstel van deskundigen, die het daartoe aanzoekt.

Art. 8. – Wie artikel 1, lid 2; artikels 2, 3 of 4 van deze verordening overtreedt, wordt met ten hoogste 5 jaar gevangenis of met ten hoogste 20.000 frank boete gestraft. Ook kunnen beide straffen tezamen worden uitgesproken. Tegelijkertijd kan in gevallen der artikels 2, 3a of 4b beslagname van de haver ten bate van het legerbestuur uitgesproken worden.

Art. 9. – Bevoegd ter oordeelvelling zijn de Duitse krijgsrechtbanken.

Art. 10. – Het uitvaardigen van uitvoerschriften blijft voorbehouden.

Brussel, de 27^e juli 1915.

Der General-Gouverneur in Belgien.

Freiherr von Bissing.

Generaloberst.